مسابقه راه زندگی

سبک زندگی حسینی علیه‌السلام

رهنمودهای دین اسلام در کوچک‌ترین امور نیز راه انسان مؤمن را مشخص نموده و خداوند با فرستادن پیامبر و جانشینان او هم در حدیث و گفتارشان به شکل صریح و هم در سیره و کردارشان به شکل عملی، الگو و نمونه‌ای برای زندگی عرضه داشته است. این الگوی رفتاری و نگرشی، همان سبک زندگی هر انسانی است که می‌تواند در پرتو دستورات و سفارشات دینی برای او زندگی شاد و هدفمندی را رقم بزند.

امام حسین علیه‌السلام به عنوان پاسدار ارزش های الهی و حافظ سنت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، برای پیشبرد اهداف والای اسلام از هیچ کوششی فروگذار نمی‌کرد و از مهم‌ترین اقدامات آن حضرت در مدت عمر با برکت خویش، تجدید حیات اسلام و احیای ارزش های فراموش شده آن می‌باشد. به همین جهت این جمله در میان اندیشمندان اسلامی به زبان ها افتاده است که: «الاِسْلامُ مُحَمَّدی الْحُدُوث وَ حُسینی الْبَقاء» اسلام را حضرت محمّد صلی‌الله‌علیه‌وآله به جهان بشریت عرضه نمود و حسین بن علی علیه‌السلام با تمام وجود از آن پاسداری و حمایت کرد.

پس کسی که به آیین اسلام و مکتب اهل بیت دل داده و جان سپرده در هر نفس، هر قدم، هر کلام و هر حرکت باید بر پایه آموزه‌های اسلامی زندگی کند و زندگی روزمره دنیایی را به عرصه تحقق زندگی آسمانی با الگوی حسینی تبدیل کند.

باورهای دینی

بنده دنیا

۱. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: النّاسُ عَبیدُالدُّنیا، وَ الدّینُ لَعِبٌ عَلی أَلْسِنَتِهِمْ، یَحُوطُونَهُ ما دارَتْ بِهِ مَعائِشَهُمْ، فَإِذا مُحِصُّوا بِالْبَلاء قَلَّ الدَّیّانُونَ.

مردم، بنده دنیایند و دین، لَقلَقه زبان آنان است! از آن هواداری می‌کنند تا لوازم زندگی‌شان فراوان گردد، و چون در آزمونِ بلا قرار گیرند، دینداران، اندک می‌شوند».

فرجام بُخل در طاعت خدا

۲. امام حسین علیه‌السلام از قول رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمودند: ما مِن عَبدٍ ولا أَمَةٍ یَقتُرُ بِنَفَقَةٍ یُنفِقُها فیما یُرضِی اللّهَ، إلّا أنفَقَ أضعافَها فی سَخَطِ اللّهِ.

مرد یا زنی نیست که در هزینه کردنی که مورد رضایت خداست، تنگ بگیرد، جز آن که چندین برابرِ آن را در ناخشنودی خدا، هزینه می‌کند.

راضی بودن به قسمت

۳. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: سَمِعتُ جَدّی رَسولَ اللّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله یَقولُ: ... وَارضَ بِقَسمِ اللّهِ تَکُن أغنَی النّاسِ.

شنیدم که جدّم پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله می‌فرماید: «... به قسمتِ خدا، راضی باش تا بی‌نیازترینِ مردم شوی».

بیم از خدا

٤. ما أعظَمَ خَوفَکَ مِن ربِّکَ! فَقالَ: لا یَأمَنُ یَومَ القِیامَةِ إلّا مَن خافَ اللّهَ فِی الدُّنیا.

به امام حسین علیه‌السلام گفته شد: چه‌قدر تَرسَت از خدا، بسیار است؟!

فرمود: «کسی روز قیامت، ایمن نیست، جز کسی که در دنیا از خدا ترسیده باشد».

٥. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: البُکاءُ مِن خَشیَةِ اللّهِ نَجاةٌ مِنَ النّارِ.

گریستن از بیم خدا، مایه رهایی از آتش [دوزخ] است.

٦. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: بُکاءُ العُیونِ وخَشیَةُ القُلوبِ، مِن رَحمَةِ اللّهِ.

گریستن چشم‌ها و بیمناکی دل‌ها، از رحمت خداست.

٧. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: ما دَخَلتُ عَلی أبی قَطُّ إلّا وَجَدتُهُ باکِیا وقالَ: إنَّ النَّبیَّ صلی‌الله‌علیه‌وآله بَکی حینَ وَصَلَ فی قِراءَتِهِ: «فَکَیْفَ إذا جِئْنا مِنْ کُلِّ أُمَّةٍ بِشَهیدٍ وَ جِئْنا بِکَ عَلی هؤُلاءِ شَهیداً»

بر پدرم وارد نشدم، مگر آن که او را [در خلوتْ] گریان یافتم. پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله چون در قرائتش به این آیه رسید که: «پس چگونه [ای] هنگامی که از هر امتی، گواهی می‌آوریم و تو رای بر آنها گواه می‌آوریم؟»، گریست.

توکّل بر خدا

٨. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: إنَّ العِزَّ وَالغِنی خَرَجا یَجولانِ فَلَقِیَا التَّوَکُّلَ فَاستَوطَنا.

عزّت و بی‌نیازی، بیرون می‌آیند و قرار ندارند تا آن گاه که توکّل را ببینند و قرار گیرند.

پارساترینِ مردم

٩. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: سَمِعتُ جَدّی رَسولَ اللّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله یَقولُ لی: اعمَل بِفَرائِضِ اللّهِ تَکُن أتقَی النّاسِ، وَارضَ بِقَسمِ اللّهِ تَکُن أغنَی النّاسِ، وکُفَّ عَن مَحارِمِ اللّهِ تَکُن أورَعَ النّاسِ ....

شنیدم که جدّم پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله به من فرمود: «به واجبات الهی عمل کن، تا پرهیزگارترینِ مردم شوی. به قسمت خدا راضی شو، تا بی‌نیازترینِ مردم شوی. از حرام‌های الهی باز ایست، تا پارساترینِ مردم شوی ...».

بهای بهشت

١٠. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: سَمِعتُ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله یَقولُ: التَّوحیدُ ثَمَنُ الجَنَّةِ، وَالحَمدُ للّهِ وَفاءُ شُکرِ کُلِّ نِعمَةٍ، وخَشیَةُ اللّهِ مِفتاحُ کُلِّ حِکمَةٍ، وَالإخلاصُ مِلاکُ کُلِّ طاعَةٍ.

شنیدم که پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله می‌فرماید: «توحید، بهای بهشت است و" الحمد للّه"، شکر کامل هر نعمت. بیم از خدا، کلیدِ هر حکمت و اخلاص، ستون هر عبادت است».

خلق و خوی ایمانی

خوش‌خویی

١١. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: الخُلُقُ الحَسَنُ عِبادَةٌ.

خوی خوش، عبادت است.

۱۲. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: أیُّهَا النّاسُ! نافِسوا فِی المَکارِمِ، وسارِعوا فِی المَغانِمِ.

ای مردم! در شایستگی‌ها [ی اخلاقی]، با هم رقابت کنید و برای بُردن غنیمت‌ها، شتاب ورزید.

امانتداری

۱۳. امام حسین علیه‌السلام به نقل از رَسولُ خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمودند: المَجالِسُ بِالأَمانَةِ، ولا یَحِلُّ لِمُؤمِنٍ أن یَأثُرَ عَن مُؤمِنٍ أو قالَ: عَن أخیهِ المُؤمِنِ قَبیحا.

«مجالس، امانت اند و برای مؤمن، روا نیست که حرف مؤمنی را به جای دیگر ببرد» یا فرمود: « [روا نیست] حرف برادر مؤمنش را به جای دیگر ببرد».

گذشت

۱٤. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: إنَّ أعفَی النّاسِ مَن عَفا عَن قُدرَةٍ.

با گذشت‌ترینِ مردم، کسی است که از سرِ قدرت در گذرد.

بخشش

۱۵. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: أیُّهَا النّاسُ! مَن جادَ سادَ، ومَن بَخِلَ رَذُلَ، وإنَّ أجودَ النّاسِ مَن أعطی مَن لا یَرجوهُ.

ای مردم! هر کس ببخشد، سَروری می‌یابد و هر که بخل بورزد، به پستی می‌گراید. بخشنده‌ترینِ مردم، کسی است که به فردی ببخشد که امیدی به او ندارد.

۱٦. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: أنَّ سائِلًا کانَ یَسأَلُ یَوما فَقالَ علیه‌السلام: أتَدرونَ ما یَقولُ؟ قالوا: لا، یَابنَ رَسولِ اللّهِ!

قالَ علیه‌السلام: یَقولُ: أنَا رَسولُکُم، إن أعطَیتُمونی شَیئا أخَذتُهُ وحَمَلتُهُ إلی هُناکَ، وإلّا أرِدُ إلَیهِ وکَفّی صِفرٌ

روزی مستمندی، درخواست کمک می‌کرد. امام حسین علیه‌السلام فرمود: «آیا می‌دانید که او چه می‌گوید؟». گفتند: نه، ای فرزند پیامبر خدا! فرمود: «می‌گوید: من، فرستاده شما هستم. اگر چیزی به من بدهید، آن را می‌گیرم و [برایتان] به آن جا (قیامت) می‌برم؛ وگرنه با دستانی تهی به آن، وارد می‌شوم».

۱۷. امام سین علیه‌السلام فرمودند: سَمِعتُ رَسولَ اللّهِ صلی‌الله‌علیه‌وآله یَقولُ: ابدَأ بِمَن تَعولُ: امَّکَ و أباکَ واختَکَ و أخاکَ، ثُمَّ أدناکَ فَأدناکَ.

شنیدم که پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله می‌فرماید: « [انفاق را] از خانواده‌ات آغاز کن: مادر، پدر، خواهر و برادرت. سپس، [هر که] نزدیک‌تر و نزدیک‌تر [است]».

کسب حلال

۱۸. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: العِبادَةُ سَبعونَ بابا، أفضَلُها طَلَبُ الرِّزقِ الحَلالِ.

از پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله :عبادت، هفتاد باب (بخش) دارد که برترینِ آنها، در پیِ روزی حلال بودن است.

مالت را بخور، پیش از آن که تو را بخورد!

۱۹. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: مالُکَ إن لَم یَکُن لَکَ کُنتَ لَهُ، فَلا تُبقِ عَلَیهِ فَإنَّهُ لا یَبقی عَلَیکَ، وکُلهُ قَبلَ أن یَأکُلَکَ.

مالت اگر برای تو نباشد، تو برای اویی. پس آن را باقی مگذار، که برایت باقی نمی‌ماند، و آن را بخور، پیش از آن که تو را بخورَد!

شکرگزاری

۲۰. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: شُکرُکَ لِنعمَةٍ سالِفَةٍ، یَقتَضی نِعمَةً آنِفَةً.

شکرگزاریِ تو بر نعمت پیشین، زمینه‌ساز نعمتِ آینده است.

حلم

۲۱. امام حسین علیه‌السلام از قول رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمودند: وَالَّذی نَفسی بِیَدِهِ، ما جُمِعَ شَیءٌ إلی شَیءٍ أفضَلُ مِن حِلمٍ إلی عِلمٍ.

«سوگند به آن که جانم در دست اوست، هیچ چیز با هیچ چیز گِرد نیامد که برتر از گِرد آمدن بردباری با دانش باشد».

بی‌نیازی

۲۲. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: لَمّا سَأَلَهُ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه‌السلام: مَا الغِنی؟: قِلَّةُ أمانِیِّکَ، وَالرِّضا بِما یَکفیکَ.

هنگامی که امیرمؤمنان از او پرسید: بی‌نیازی یعنی چه؟: کمیِ آرزوهایت و رضایت به آنچه تو را بس باشد.

۲۳. امام حسین علیه‌السلام در دعای عرفه فرمودند: اللّهُمَّ اجعَل غِنایَ فی نَفسی، وَالیَقینَ فی قَلبی، وَالإخلاصَ فی عَمَلی، وَالنّورَ فی بَصَری، وَالبَصیرَةَ فی دینی، ومَتِّعنی بِجَوارِحی، وَاجعَل سَمعی وبَصَری الوارِثَینِ مِنّی، وَانصُرنی عَلی مَن ظَلَمَنی، و أرِنی فیهِ مَآربی وثَأری، و أقِرَّ بِذلِکَ عَینی.

خداوندا !بی‌نیازی مرا در درونم و یقین را در قلبم و اخلاص را در عملم و نور را در دیده‌ام و بصیرت را در دینم جای ده و مرا از اعضایم بهره‌مند کن و شنوایی و بینایی‌ام را وارثِ من قرار ده و مرا در برابر ستمکار بر من، یاری ده و خواسته و انتقام مرا در او به من بنمای و چشمم را بدان، روشن دار.

۲٤. امام حسین علیه‌السلام از قول رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمودند: قِلَّةُ طَلَبِ الحَوائِجِ مِنَ النّاسِ فِی الدُّنیا هُوَ الغِنَی الحاضِرُ، وکَثرَةُ طَلَبِ الحَوائِجِ إلَی النّاسِ مَذَلَّةُ الحَیاةِ، وَاستِخفافُ الوَقارِ، وهُوَ الفَقرُ الحاضِرُ.

کمتر دست نیاز بُردن به سوی مردم در دنیا، بی‌نیازیِ نقد است و نیازخواهیِ فراوان از مردم، مایه خواری در زندگی و کاهش وقار و در واقع، فقرِ نقد است.

خودداری از عیب‌جویی از مردم

۲۵. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: مَن لَم یَکُن لِأحَدٍ عائِبا، لَم یَعدَم مَعَ کُلِّ عائِبٍ عاذِرا.

هر کس عیب کسی را نگوید، با هر عیبی که داشته باشد، عذرآورنده‌ای می‌یابد(پرده‌پوشی نیز خواهد داشت).

برآوردن حاجت‌ها

۲٦. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: اعلَموا أنَّ حَوائِجَ النّاسِ إلَیکُم مِن نِعَمِ اللّهِ عَلَیکُم، فَلا تَمَلُّوا النِّعَمَ فَتَحورَ نِقَما.

بدانید که نیازهای مردم به شما از نعمت‌های خدا بر شماست .از آنها ملول نشوید که گرفتار می‌شوید.

۲۷. امام حسین علیه‌السلام از قول رسول خدا ﷺ فرمودند: ما مِن عَبدٍ یَدَعُ المَشیَ فی حاجَةِ أخیهِ المُسلِمِ قُضِیَت أو لَم تُقض، إلّا ابتُلِیَ بِعَونِهِ مَن یَأثَمُ عَلَیهِ ولا یُؤجَرُ فیهِ.

«هیچ بنده‌ای نیست که رفتن به دنبال حاجت برادر مسلمانش را وا نهد، خواه آن حاجت برآورده شود یا نشود، مگر آن که گرفتارِ کمک به کسی می‌شود که [آن کمک] برایش گناه دارد و پاداشی نمی‌بَرَد».

شاد کردن برادران

۲۸. امام حسین علیه‌السلام از قول رسول خدا ﷺ فرمودند: إنَّ مِن موجِباتِ المَغفِرَةِ إدخالَکَ السُّرورَ عَلی أخیکَ المُسلِمِ.

از موجبات آمرزش، شادمان کردن برادر مسلمانت است.

۲۹. امام حسین علیه‌السلام از قول علی علیه‌السلام فرمودند: کانَ النَّبیُّ ﷺ لَیَسُرُّ الرَّجُلَ مِن أصحابِهِ إذا رآهُ مَغموما بِالمُداعَبَةِ، وکانَ ﷺ یَقولُ: إنَّ اللّهَ یُبغِضُ المُعَبِّسَ فی وَجهِ إخوانِهِ.

پیامبر ﷺ هر گاه یکی از یارانش را اندوهگین می‌دید، با شوخی شادش می‌کرد و می‌فرمود: «خداوند، از کسی که با برادرانش تُرش‌رو باشد، نفرت دارد».

رعایت حقّ همسر

۳۰. دَخَلَ قَومٌ عَلَی الحُسَینِ بنِ عَلِیٍّ علیه‌السلام فَقالوا: یَابنَ رَسولِ اللّهِ، نَری فی مَنزِلِکَ أشیاءَ نَکرَهُها! وإذا فی مَنزِلِهِ بُسُطٌ ونَمارِقُ. فَقالَ علیه‌السلام : إنّا نَتَزَوَّجُ النِّساءَ فَنُعطیهِنَّ مُهورَهُنَّ فَیَشتَرینَ ما شِئنَ، لَیسَ لَنا مِنهُ شَیءٌ.

گروهی بر حسین بن علی علیه‌السلام در آمدند و گفتند: ای فرزند پیامبر خدا! در منزلت چیزهایی می‌بینیم که آنها را خوش نداریم. در منزل ایشان، فرش و بالش‌هایی بود.

فرمود: «ما با زنان، ازدواج می‌کنیم و مِهرشان را می‌دهیم و هر چه بخواهند، [با آن] می‌خرند و هیچ چیزِ آن، از ما نیست.

آداب همنشینی و معاشرت

۳۱. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: سَمِعتُ جَدّی رَسولَ اللّهِ ﷺ یَقولُ لی: اعمَل بِفَرائِضِ اللّهِ تَکُن أتقَی النّاسِ، وَارضَ بِقَسمِ اللّهِ تَکُن أغنَی النّاسِ، وکُفَّ عَن مَحارِمِ اللّهِ تَکُن أورَعَ النّاسِ، و أحسِن مُجاوَرَةَ مَن جاوَرَکَ تَکُن مُؤمِنا، و أحسِن مُصاحَبَةَ مَن صاحَبَکَ تَکُن مُسلِما.

جدّم پیامبر خدا ﷺ به من فرمود: «به واجبات خدا عمل کن، پرهیزگارترینِ مردم می‌شوی. به قسمت خدا راضی باش، توانگرترینِ مردم می‌شوی. در برابر حرام‌های الهی خویشتنداری کن، پارساترینِ مردم می‌شوی. با همسایه‌ات، خوب همسایه‌داری کن، مؤمن خواهی بود. با همراهانت (یاران و دوستانت) نیکو رفتار کن، مسلمان خواهی بود».

۳۲. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: قالَ رَسولُ اللّهِ ﷺ: رَأسُ العَقلِ بَعدَ الإیمانِ بِاللّهِ عز و جل التَّحَبُّبُ إلَی النّاسِ.

پیامبر خدا ﷺ فرمود: «اساس عقل، پس از ایمان به خدای عز و جل، دوستی با مردم است».

۳۳. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: مِن دَلائِلِ عَلاماتِ القَبولِ، الجُلوسُ إلی أهلِ العُقول

از عوامل مقبولیّت [در بین مردم]، نشستن با خردمندان است.

سلام کردن و آداب آن

۳٤. رَجُلٌ ابتداءً: کَیفَ أنتَ عافاکَ اللّهُ؟ فَقالَ علیه‌السلام لَهُ: السَّلامُ قَبلَ الکَلامِ عافاکَ اللّهُ. ثُمَّ قالَ علیه‌السلام: لا تَأذَنوا لِأحدٍ حَتّی یُسَلِّمَ.

مردی در آغاز سخن، به امام حسین علیه‌السلام گفت: چگونه‌ای خدا، آسایشت بخشد؟

امام علیه‌السلام به او فرمود: «سلام، قبل از کلام است خدا، آسایشت بخشد!».

سپس فرمود: «به کسی اجازه [ی سخن گفتن] ندهید تا آن که سلام دهد».

۳۵. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: لِلسَّلامِ سَبعونَ حَسَنَةً؛ تِسعٌ وسِتّونَ لِلمُبتَدِئِ وواحِدَةٌ لِلرّادِّ.

سلام، هفتاد ثواب دارد که شصت و نُه ثواب آن، از آن آغاز کننده و یکی برای پاسخ دهنده است.

۳٦. امام حسین علیه‌السلام در معنای بردباری فرمودند: کَظمُ الغَیظِ، ومَلکُ النَّفسِ.

فرو خوردن خشم و فائق آمدن بر نفس.

۳۷. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: البَخیلُ مَن بَخِلَ بِالسَّلامِ.

بخیل، کسی است که در سلام کردن، بخل ورزد.

آداب خوردن و آشامیدن

۳۸. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: کانَ النَّبیُّ صلی‌الله‌علیه‌وآله إذا أکَلَ طَعاما یَقولُ: اللّهُمَّ بارِک لَنا فیهِ، وَارزُقنا خَیرا مِنهُ. وإذا أکَلَ لَبَنا أو شَرِبَهُ یَقولُ: اللّهُمَّ بارِک لَنا فیهِ، وَارزُقنا مِنهُ

پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله هر گاه غذایی می‌خورد، می‌گفت: «خداوندا! آن را بر ما مبارک گردان و بهتر از آن هم روزی ما کن»، و چون شیر می‌خورد یا می‌نوشید می‌گفت: «خداوندا! این را بر ما مبارک کن و [باز هم] از این، روزی‌مان کن».

۳۹. امام حسین علیه‌السلام فرمودند: کانَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه‌السلام قَد أمَرَنا إذا تَخَلَّلنا أَلّا نَشرَبَ الماءَ حَتّی نَتَمَضمَضَ ثَلاثا.

امیر مؤمنان علیه‌السلام به ما فرمان داد که چون [دندان‌هایمان را] خلال کردیم، تا سه بار آب در دهان نگردانده‌ایم، آب ننوشیم.

عذرخواهی

٤۰. امام حسین فرمودند علیه‌السلام: إیّاکَ و ما تَعتَذِرُ مِنهُ؛ فَإنَّ المُؤمِنَ لا یُسیءُ و لا یَعتَذِرُ، وَ المُنافِقُ کُلَّ یَومٍ یُسیءُ و یَعتَذِرُ.

از آنچه موجب عذرخواهی می‌شود، بپرهیز که مؤمن، نه بد می‌کند و نه عذر می‌خواهد و منافق، هر روز بد می‌کند و عذر می‌آورد.

منبع: دانشنامه امام حسن علیه‌السلام جلد ۱۳ و ۱٤، نشر دارالحدیث